

EJNAR MIKKELSEN

23. 12. 1880 - 1. 5. 1971

NEKROLOG af ambassadør, hofchef *Ebbe Munck*

I rækken af danske polarforskere havde *Ejnar Mikkelsen* helt sit eget fysiognomi. Det var vist *Knud Rasmussen*, der engang gjorde opmærksom herpå, og ved nærmere eftertanke er det meget påfaldende for os andre. Han har gået sine egne veje i alt, hvad han har foretaget sig som søfarende, som rejsende, som Grønlandsforsker, skribent og pionér og som eksempel for Danmarks ungdom.

Hans gerning var stor og inspirerende. Han var oven i købet også et stort menneske, med et vist kompleks af specielle egenskaber, vist nok det man kalder „uroeligt blod“. Han hørte til den kategori af mennesker, der ønsker at vide, hvad der ligger under horisonten og bag bjergenes sneskyer.

Mest kendt var han naturligvis som Grønlands-forsker, men faktisk har han været med til at påvirke udviklingen i vort lille samfund på mange måder. Han havde virkelig sit eget ansigt. Han blev ikke hjulpet på vej som forsker af universitetet eller rekrutteret fra den kgl. danske marine som mange af vore andre fremstående Grønlands-forskere.

Han skabte ganske simpelt sig selv. En sådan skæbne hører ikke mere til dagens orden.

Ejnar Mikkelsen levede livet med mod og indhold, og der er meget at fortælle om: spadsereturen som 15-årig til Stockholm for at komme med *Andrés* ballonfærd til Nordpolen, som styrmandselev på verdenshavene, som yngste mand med *Andrup* med robåd fra Scoresbysund til Angmagssalik år 1900, de første selvstændige rejser i Polarhavet nord for Alaska med 115 døgnslædefart på havisen, den berømte Alabama-ekspedition 1909-12 for at søge *Mylius Erichsen* langs Grønlands østkyst, en overvintring i ødemarkerne, der i verdens øjne blev en af de mest imponerende præstationer i polarforskningens historie.

Og ind imellem ekspeditionerne de mange strejftog som rejsende korrespondent, bl. a. til Karelen under den russiske revolution, til Mellem- og Sydamerika, hvad der senere gav anledning til oprettelse af en dansk videnskabelig station i bjergene.

Hans største historiske fortjeneste blev nok genbefolkningen af Scoresbysund på Grønlands østkyst. Som bygdens grundlægger på ekspeditionen i 1924 sikrede han Danmarks eneste traktatmæssige særret i Østgrønland, hvilket var af stor betydning ved den senere retsafgørelse i Haag vedrørende Danmarks suverænitetsrettigheder i Østgrønland.

Glemmes bør heller ikke hans banebrydende indsats for fiskeriet ved Grønlands vestkyst og for hvalfangsten på Færøerne, hans hjælp til talrige indenlandske og udenlandske ekspeditioner, hans arbejde for Grønland under krigen og nu i de senere år for Det grønlandske Selskab og for Arktisk Institut.

Fra en ungdommelig ærgerrighed og en uimodståelig udlængsel, med ønske om at fastholde Danmarks navn i polarforskningens kapløb, blev hans indsats af stor national og praktisk betydning og på mange områder til hjælp og støtte for videnskaben. Hvilket Københavns Universitet anerkendte ved at gøre ham til æresdoktor.

Overalt i verden, hvor man interesserer sig for de store geografiske opdagelser, blev Ejnar Mikkelsen „the Grand Old Man“ inden for dansk polarforskning, og hans hovedværk „Lost in the Arctic“ er af briterne blevet fremhævet som „one of the epics of polar travels“, og er der nogen, der virkelig har forstand på arktiske og antarktiske præstationer, så er det briterne.

Mikkelsens og *Iversens* 2½ års ensomme vandring i Nordøstgrønland, dengang alle broer var afbrudte, var både fysisk og moralsk virkelig en ophøjet præstation.

Når mennesker kan præstere en selvopholdelsesdrift, et mod og en viljestyrke, som der her var tale om, er det en hyldest til livet af sjældent inspirerende kraft.

„Jeg forstår ikke, at de ikke blev vanvittige, at de kunne holde hinanden ud,“ sagde *Lauge Koch*. De klarede imidlertid også „sjælens farlige ødemark“, og de forblev de bedste venner. Af disse to mandfolk kan man lære, og det må i denne forbindelse være nyttigt at erindre om, hvad Iversen engang skrev til Ejnar Mikkelsen:

„Kære ven og kammerat, jeg kan ikke forbigå denne lejlighed uden i tankerne at mindes vort 28-måneders lange eneboerliv på Grønlands østkyst og uden at mindes din aldrig svigtende energi, hvad enten det drejede sig om at tage en måling med teodoliten eller en pejling til ukendt land, selv om den kolde vind peb os om ørerne med en temperatur under 40 graders kulde. Jeg mindes dit mod, din udholdenhed og stærke vilje. Jeg kan endnu høre lyden af din iskæp, når vi gik over de gamle isflager, der havde modstået sommerens sol og varme, eller når vi gik over nyis så tynd, at det endnu løber mig koldt ned ad ryggen ... Men frem kom vi, omend langsomt. Vi slæbte os ind til Danmarkshavn med hinanden under armen, trætte, udsultede og med vaklende skridt, men med sammenbidte tænder, fast besluttede på at nå målet.“

Med hinanden under armen! Episk.

Når Ejnar Mikkelsen har undgået *Amundsens* og Andrés skæbne, er det nok ikke så lidt af en tilfældighed. Det er ikke for meget at sige, at han blev en af de mest kendte danskere i udlandet. Men i hans hjemland ville de færreste finde på at sige: Her går Ejnar Mikkelsen. Sådan er vi engang ikke i Danmark, i hvert fald ikke over for vore egne, og når alt kommer til alt, fik en Shackleton og en Scott også lov til at gå i fred på Londons gader.

Ejnar Mikkelsen havde alt for stort et indhold i livet til at søge popularitet. Men berømt blev han. Mere berømt end de fleste landsmænd gør sig nogen forestilling om. Og det skete, allerede inden han passerede sit livs højdelinie.

Når et samfund gribes af tvivl, når den snigende sygdom, der hedder skepsis, får os til at vige tilbage for sagens rimelige risiko, er der noget galt med organismens kernehus. Det er denne tvivl, det er denne sygdom, en mand som Ejnar Mikkelsen altid har været på vagt overfor. Der var alligevel en stor, overlagt plan bag om det hele. „Trolig i vilje på Nordhavs bølge“ skrev Thorkild Gravlund om Mikkelsen, og det er nok i denne rytme, i dette pulsslag at vi kommer sandheden nærmest. Han troede altid på det, han havde med at gøre. Han troede på, at tvivlen kunne overvindes.

København, maj 1971.

Ebbe Munck.